

Fietsen door het Land van Herman de Man

Dat is fietsen door polders, langs monumentale boerderijen, over dijken naar pittoreske dorpen en stadjes in de Lopiker- en Krimpenerwaard. Het gebied dat Herman de Man (1898-1946) zo liefhad en waar hij veel over schreef. De fietsroute brengt je langs plekken uit zijn leven en zijn oeuvre. Soms duidelijk herkenbaar, andere keren moet je je verbeelding laten spreken. Voor meer informatie, kijk op www.hermendem.nl.

1. Gouda, Molenwerf 9

Herman Salomon Hamburger sr. had vanaf 1916 hier een vendhuis.

2. Gouda, Keizerstraat 35-37

En hier woonde de familie Hamburger vanaf 1916.

3. Gouda, Mallegatsluis en de Veerstal

De kroonprinces: Naast de sluis bij de haven was in de 19e eeuw scheepswerf 'Het Kromhout' gevestigd. De eigenaar nam later scheepswerf De kroonprinces aan de overzijde van de Hollandsche IJssel over. De naam verwijst naar de geboortedag van prinses Juliana. Op die dag, 30 april 1909, kochten gebroeders Prins namelijk deze werf. Herman de Man werkte daar enige tijd, zie zijn gelijknamige roman.

4. Gouda, Waaiersluis

De Waaiersluis uit 1860 is een vinding van Bergambachtenaar Jan Blanken. Sinds de aanleg ervan kent de Hollandsche IJssel geen getijden meer en werd de rivier na eeuwen weer bevaarbaar.

5. Haastrecht, Steinsedijk 5

Het wassende water: Gielman Beijen woonde daar enkele jaren op boerderij Scherreveldt naast kaasboerderij het Klooster. Na de dood van Aagie wordt een boelhuis, dit is verkoop bij opbod van vee, werktuigen en huisraad, gehouden. Gielman verhuist naar Willeskop en keert later terug op Water-Snoodt.

6. Haastrecht

De twee musea hebben binding met Herman de Man en met water. In het woonhuismuseum Paulina Bisdom van Vliet hangt een tegeltableau dat in hoofdstuk 9 in *De barre winter van 90* wordt beschreven. Het Gemaal

De Hooge Boezem is in de 19e eeuw gebouwd om te kunnen blijven wonen, werken en vakantie houden onder zeeniveau. Daarvoor zorgde zeven molens in nabijgelegen polder Hooge Boezem voor droge voeten. Alleen Boezemmolen nr. 6 staat nog fier overeind bij het huidige waterbergings- en natuurgebied.

7. Hooge Boezem

In de Hooge Boezem combineert Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden sinds 2014 waterberging, natuurontwikkeling, recreatie en cultuurhistorie. Hoofddoel is waterberging in natte tijden. De ontstane nieuwe natuur trekt water- en weidevogels, vogel- en wandelaars. Een fietspad voert dwars door dit prachtige veengebied.

ROUTE 4:

Gouda - Polsbroek - Oudewater

8. Langs de Vlist

21 Melkveehouders in het grensgebied van Utrecht en Zuid-Holland nemen deel aan het project Klimaatlimboeren op veen. Op 352 ha leggen zij waterinfiltratiesystemen aan, waardoor de bodemdaling en daarmee de uitstoot van broeikasgassen, met name CO₂, vermindert, de waterkwaliteit verbetert en de biodiversiteit wordt versterkt.

9. Vlist

Naast de Vrouwenbrug staat een nog steeds in gebruik zijnde hooiberg. Bij Oost-Vlisterdijk 13 is nog een voormalige hennepakker te herkennen. Het engelenraam op Oost-Vlisterdijk 18 telt maar liefst 63 kleine ruitjes en de boerderij op nr. 17 is in 2003 verkozen tot Boerderij van het Jaar in Zuid-Holland. Op West-Vlisterdijk 64 staat de oudste boerderij van de Krimpenerwaard: Tot hier an toe uit 1597. *Stoombootje in de mist:* Ene Floris uit Delft vertelt het verhaal van De Engelse prent. Hoe krijgt palingvisser Arie 't Hoog van twee marktkooplui het erfstuk van zijn moeder en een oude Engelse prent terug?

10. Bonrepas - Koeneschans

Bij Bonrepas vond op 28 juni 1787 aan het veenriviertje de Vlist de aanhouding plaats van Wilhelmina van Pruisen, de vrouw van stadhouder Willem V. Als gevolg hiervan is in Berlijn de Brandenburger Tor gebouwd. Aan het eind van deze

smalle weg ligt de Koeneschans, een overblijfsel van de Oude Hollandse Waterlinie.

11. Nederlands Hervormde kerk Polsbroek

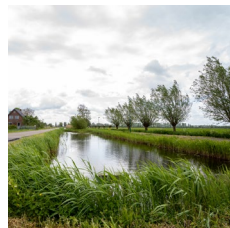
De koets: Mensje de Pater, hoofdpersoon in het eerste verhaal, was kosteres van de Nederlandse Hervormde kerk van Polsbroek. In het rampjaar 1672 werd deze kerk grotendeels verwoest door buitenlandse troepen.

12. Polsbroek, Zuidzijdseweg, t.o. Noordzijdseweg 169

Marie of hoor ook de wederpartij: Marie Koot woonde er aan het begin van het Kerkepad.

13. Cabauw, hoek Lopikerweg West - Damweg

De kleine wereld: In Het Zwaantje zat de vereniging van keuensnijders. Ze gingen een dagje uit vissen. De politie arresteerde één van hen wegens moord.

14. Benschop, Benedeneind Zuidzijde 447

Woonhuis van de familie Hamburger van 1902 t/m 1906, toen Hazenpad 132.

15. Benschop, Benedeneind Noordzijde 478

Het Wapen van Benschop komt voor in *Marie of hoor ook de wederpartij*. Maar dan als Het Zwaantje in Polsbroekerdam, een nieuw gebouwde herberg. Marie Koot was de uitbaatster. De bushalte Oudewater-Schoonhoven was tegenover de herberg. Marie vertelt de verhalen van de buspassagiers.

16. Oudewater, Damweg

Aan deze weg stond een café dat bekend stond als behekst. Dit café komt o.a. voor in het volksverhaal over de Ruige Meid, maar ook in het werk van Herman de Man, in *Rijshout en Rozen*.

17. Oudewater

Het gezin Hamburger woonde van 1910 t/m 1916 op Leeuweringerstraat 61. Herman de Man ligt begraven op de R.K. begraafplaats aan de Waardsedijk. Oudewater was voor hem een wereldstad in broekzakformat. Voor de Heksenwaag staat een boerenfamilie. Dit beeld van Ineke van Dijk verwijst naar Herman de Man. Locaties in Oudewater komen in veel van zijn boeken terug:

* Leeuweringerstraat 55/57/59:

woning Aart Luteyn uit *Kapitein Aart Luteyn*. * **Markt-Oostzijde 8:** woning dokter H.P. van Praag, dokter Elias in *Rijshout en Rozen*. * **Helletje:** woning *Heilig Pietje de Booy*; daarna Marktstraat. * **Noord IJsselkade 5:** kantoor en woonhuis van Hubert Schulte, eigenaar van rederij De Volharding in *Kapitein Aart Luteyn*. En ook van Hubert Montijn, hoofdpersoon in *De Eenzame*.

18. Kerkwetering

De koets: De koets van Johan Pavoordt, de uitbater van Het Wapen van Benschop op de hoek Benschop/Polsbroekerdam, was met vier klanten uit Gouda op weg naar het station Woerden om de laatste trein te halen. De koets raakte echter te water in de Kerkwetering. Alle inzittenden verdronken. Alleen de koetsier overleefde.

19. Ruige Weide

Heilig Pietje de Booy: Dagelijks liep Pietje vanaf De Meent in Hoenkoop, via Oudewater naar de Ruige Weide om in het land van de boeren stekels te trekken. Hij mocht de spoorlijn niet oversteken.

20. Hekendorp

Het wassende water: In 1924 en 1925 brak de dijk van de Dubbele Wiericke door als gevolg van achterstallig onderhoud. Dit heeft Herman de Man geïnspireerd tot zijn roman *Het wassende water*. De dijkgraaf van de Lopikerwaard, Gielman Beijen, stuurt een dijkleger naar Hekendorp, destijds als Gooverwelle aangeduid. Hierdoor werd voorkomen dat de dijk van de Wiericke het begaf.

Er zijn vijf fietsroutes die gaan door het Land van Herman de Man. De nummering begint vanaf de plaatsen Bergambacht, Gouda, Schoonhoven, Woerden en IJsselstein. Dit is route 4. www.hermendem.nl

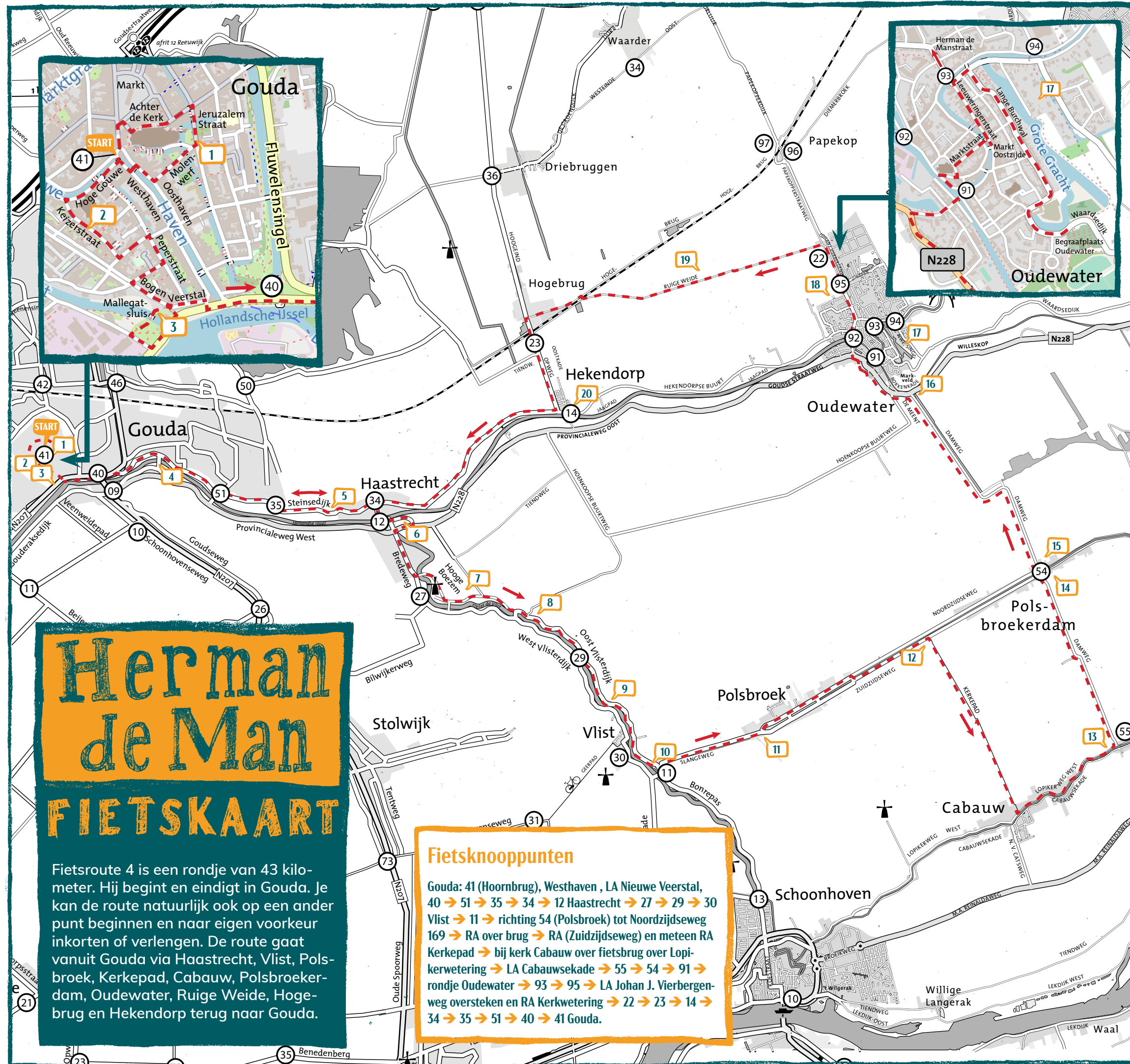
Colofon

Uitgave: Stichting Het Platteland, info@hermandeman.nl
Organisatie: Gerda Hoogendijk en Lyanne de Laat
Beeld, tekst, kaart en input: Luuk Eijkelestam, Fotoclub Vliet, Joos-Illustraties, Gerda Hoogendijk, Lyanne de Laat, NLChristel Fotografie, OpenStreetMap als open data (onder OdBL), Jan Trouwborst, Gé Vaartjes e.v.a. in het Land van Herman de Man.

Financieel **mogelijk gemaakt** door Cultuur Platform Woerden, Fonds Bisdom van Vliet, gemeenten Gouda, Lopik, Krimpenerwaard, Oudewater, Woerden, IJsselstein, K.F. Hein Fonds, Maatschappelijke instelling Roosendaal, Prins Bernhard Cultuurfonds, Rabobank Hollandse IJssel, Rivierenlandfonds, Stichting Van den Akkerfonds, Stichting Carel Nengerman Fonds, Stichting Jac. Bezemer, StreekFonds Krimpenerwaard, Sympany en VSB Fonds Woerden.

Deelname is op eigen risico. Let u svp goed op. Om het voor iedereen veilig en toegankelijk te houden, verzoeken we u dringend de **actuele coronamaatregelen** in acht te nemen. Voor eventuele onjuistheden en onvolledigheden wordt door de uitgever geen aansprakelijkheid aanvaard.

1. Gouda, Molenwerf 9
2. Gouda, Keizerstraat 35-37
3. Gouda, Mallegatsluis en de Veerstal
4. Gouda, Waaiersluis
5. Haastrecht, Steinsedijk 5
6. Haastrecht
7. Hooge Boezem
8. Langs de Vlist
9. Vlist
10. Bonrepas - Koeneschans
11. Nederlands Hervormde kerk Polsbroek
12. Polsbroek, Zuidzijdseweg, tegenover Noordzijdseweg 169
13. Cabauw, hoek Lopikerweg West - Damweg
14. Benschop, Benedeneind Zuidzijde 447
15. Benschop, Benedeneind Noordzijde 478
16. Oudewater, Damweg
17. Oudewater
18. Kerkwetering
19. Ruige Weide
20. Hekendorp

Herman de Man FIETSKAART

Fietsroute 4 is een rondje van 43 kilometer. Hij begint en eindigt in Gouda. Je kan de route natuurlijk ook op een ander punt beginnen en naar eigen voorkeur inkorten of verlengen. De route gaat vanuit Gouda via Haastrecht, Vlist, Polsbroek, Kerkepad, Cabauw, Polsbroekerdam, Oudewater, Ruige Weide, Hogebrug en Hekendorp terug naar Gouda.

Fietsknooppunten

Gouda: 41 (Hoornbrug), Westhaven, LA Nieuwe Veerstal, 40 → 51 → 35 → 34 → 12 Haastrecht → 27 → 29 → 30 Vlist → 11 → richting 54 (Polsbroek) tot Noordzijdseweg 169 → RA over brug → RA (Zuidzijdseweg) en meteen RA Kerkepad → bij kerk Cabauw over fietsbrug over Lopikerwetering → LA Cabauwsekade → 55 → 54 → 91 → rondje Oudewater → 93 → 95 → LA Johan J. Vierbergenweg oversteken en RA Kerkwetering → 22 → 23 → 14 → 34 → 35 → 51 → 40 → 41 Gouda.